

De geheimzinnige porceleinschelpen

Cypraeidae hebben niet alleen de mens als gebruiksvoorwerp, als geld of als sierraad gediend, maar hebben ook sterk tot de verbeelding gesproken. In alle tijden en overal ter wereld is aan schelpen een of andere bijzondere betekenis toegekend: om boze geesten te verdrijven, om de drager een bovennatuurlijke kracht te geven, ter bevordering van de vruchtbaarheid, als bijdrage voor het leven in het hiernamaals. En daarbij hebben de Cypraeidae wel een zeer bijzondere rol gespeeld. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat porceleinschelpen als huwelijksgeschenk werden gegeven of met de doden werden begraven.

Dikwijls zijn kauri's in graven gevonden. Opgravingen in Duitsland, Engeland en Egypte tonen aan, dat al in zeer oude tijden, zelfs reeds bij de Cro-Magno-mens, porceleinschelpen aan de doden werden meegegeven. In West-Afrika hadden die cypraea-schelpen de betekenis van geld voor de overtocht over de „grote rivier”, voor het kopen van voedsel en voor het transport in die andere wereld. Ook de oude Egyptenaren wilden zekerheid over het leven in het hiernamaals en plaatsten daartoe kauri's op de ogen van mummies. In China werd een kaurischelp in de mond geplaatst om het bestaan in de andere wereld te garanderen.

Maar de betekenis van de porceleinschelpen beperkt zich niet tot de doden. Vooral vrouwen kenden en kennen hier en daar nog steeds een symbolische betekenis toe aan deze schelpen, hetgeen wel zal moeten worden toegeschreven aan de gelijkenis van de mondzijde van de kaurischelp met het vrouwelijke geslachtsorgaan. In de Romeinse tijd droegen vrouwen kauri's, veelal *Cypraea lurida* en *C. pyrum*, om zich tegen onvruchtbaarheid en geslachtsziekten te beschermen. Tot de geboorte van hun eerste kind hadden de Maori's op Nieuw-Zeeland een band met *Cypraea's* om het hoofd. Op verschillende eilanden in de Grote Oceaan werden alleen tijdens de zwangerschap halskettingen van kauri's gedra-

gen in het belang van een goed verloop van de bevalling. Maar niet alleen in het verleden, ook nu nog houden op verschillende plaatsen in Azië vrouwen in iedere hand een grote porceleinschelp, bij voorkeur *Cypraea tigris* of *C. mauritiana*, stevig vast teneinde hierdoor de barensweeën te verlichten en de bevalling vlot te laten verlopen. Op een enkele plaats in Zuid-India vormde de kauri juist het symbool van de maagdelijkheid. Maakte de vrouw een misstap, dan moest zij de schelp van haar schort verwijderen. Daarentegen wordt de Hollandse dames van lichte zeden toegeschreven, dat zij porceleinschelpen als bedrijfsymbool gebruikten. De geschiedenis verhaalt niet of zij zich ook in schelpen lieten betalen, maar dat is niet waarschijnlijk. Geheel andere betekenis werd toegekend aan een verwant van de Cypraeidae, *Ovula ovum*, door boeren op enige Zuidzee-eilanden. Na het zaaien werd iedere vore afgesloten met een schelp om een goede oogst te verzekeren. Niet alleen mystiek werd de kaurischelp toegedacht, ook aanzien en stand. Een bekend voorbeeld daarvan is *Cypraea aurantium* op de Fiji-eilanden. En wee degene, die deze schelp droeg zonder daartoe gerechtigd te zijn!

LITERATUUR

- ENTROP, Bob. 1968. De schelp in de verloskunde. *Vita marina*, buikpotigen 56.
- KORN, dr. Werner. 1987. *Naturvölker und Conchylien II/ B. Club Conchylia Informationen*, jg. XIX(5): 53.
- PHILIBERT, Claire. 1988. Coquillage – objet sacré. *Xenophora* 43: 10.
- SCHILDER, dr. Maria. 1952. *Die Kaurischnecke*. Leipzig, 48 pp.
- SPRAKE, Austin G. 1977. *Magie Witchcraft & Shells/ Magie Sorcellerie et Coquillages*. Shell Museum Publications, Guernsey, 10 pp.
- 1982. *Cypraea aurantium* Gmelin. *Vita marina, varia maritima* 421-422.

W.F.